

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในธุรกิจฟาร์ม

ความหมายของความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

► มีสถานการณ์ที่ผู้ผลิตต้องตัดสินใจในการผลิตสินค้าหรือบริการ 3 สถานการณ์

1. สถานการณ์แน่นอน(certain situation) มีความรอบรู้ทุกอย่าง อย่างสมบูรณ์ (perfect knowledge) ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องแต่ในโลกความเป็นจริงคงหาได้ยากมากๆ
2. สถานการณ์เสี่ยง(risky situation) มีความรู้ มีข้อมูลหรือมีประสบการณ์บางอย่างสามารถมาช่วยประกอบการตัดสินใจแม้จะไม่ครบสมบูรณ์แต่ก็ดีกว่าการไม่มีอะไร จะช่วยในการตัดสินใจนำมาคาดคะเนความน่าจะเป็น(probability) สถานการณ์แบบนี้เรียกว่าการเสี่ยงเพราะว่าอาจเกิดการผิดพลาดขึ้นได้
3. สถานการณ์ไม่แน่นอน(uncertainty) เป็นสถานการณ์ที่ไม่มีความรู้ และไม่มีทางจะคาดการณ์ใดๆว่าจะเกิดอะไรมีผลกระทบต่อธุรกิจสร้างความเสียหายมากน้อยเพียงไร ตัดสินใจยุ่งยากมากและผิดพลาดได้ง่าย

ประเภทของความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

1. ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางการผลิต (production risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความไม่แน่นอนของจำนวนหรือปริมาณของผลผลิตเกษตรที่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่สามารถทราบจำนวนผลผลิตได้ล่วงหน้าก่อนการเก็บเกี่ยว เนื่องจากผลผลิตเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการซึ่งอยู่เหนือการควบคุมเช่นภาวะธรรมชาติเช่นภาวะภูมิอากาศ การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช
2. ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนจากราคา (price risk) มีความเสี่ยงแยกเป็นสองชนิด
 - 2.1. ราคาผลผลิต ผลผลิตทางการเกษตรมักจะมีการผันผวนไปตามฤดูกาลส่งผลต่อรายได้ และการตัดสินใจที่จะลงทุนในการผลิต ทั้งนี้เป็นผลมาจากความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานเป็นสำคัญ
 - 2.2. ราคาปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตโดยทั่วไปมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเสมอ เกษตรมีความเสี่ยงด้านต้นทุนการผลิตที่จะเพิ่มสูงขึ้นจนไม่คุ้มต่อราคาที่จะจำหน่ายผลผลิตได้ ราคาปัจจัย การผลิตขึ้นกับอุปสงค์และอุปทานของปัจจัยการผลิตและองค์ประกอบอื่นๆอีกเช่นราคา น้ำมันมีผลต่อต้นทุนปัจจัยการผลิตโดยตรงและโดยอ้อม

ประเภทของความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

3. ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนด้านตลาด (market risk) เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงจากผู้ซื้อ หรือมีปัญหาในการเข้าถึงตลาดเนื่องจากระยะทาง หรือผู้ซื้อไม่ทราบว่า จะซื้อขายกับเกษตรกรได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมผู้บริโภค ปัญหาความเสี่ยงในการชำระเงินหรือการเปลี่ยนแปลงบิดพลิ้วทางด้าข้อตกลงหรือความสามารถในการผลิตของเกษตรกรเองที่ไม่สามารถผลิตผลผลิตได้ตามที่ลูกค้าต้องการทั้งในเรื่องปริมาณ เวลา คุณภาพและราคา

ประเภทของความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

4. ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางการเงิน(financial risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ เงินที่กู้ยืมมาเป็นผลมาจากปัญหารายได้ที่ตกต่ำหรือไม่เพียงพอหรือรอบการผลิตผลผลิตทางการเกษตรไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการชำระหนี้เกิดปัญหาการะดอกรเบียดซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถและความอยู่รอดของธุรกิจในอนาคตได้
5. ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง(individual risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในระบบธุรกิจเกษตร การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ข้อตกลงเงื่อนไขที่ไม่ตรงกัน ความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือส่วนตัวที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลทำให้ไม่สามารถร่วมงานกันได้อีก

วิธีการคาดคะเนความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

1. การหาค่าเฉลี่ย(average)ใช้ในการหาค่าคาดการณ์(expected value)ของเหตุการณ์หรือค่าของตัวแปรที่เช่น ราคาผลผลิต จำนวนผลผลิต/ไร่โดยนำข้อมูลย้อนหลังมาช่วยในการคาดการณ์โดยมีวิธีการสองแบบคือ

1.การหาค่าเฉลี่ยแบบง่าย(simple average) นำข้อมูลที่เคยเกิดขึ้นมาเฉลี่ยหาค่าคาดการณ์ที่จะเป็นไปได้

2.การหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก(weighted average)การให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างกันเช่นการให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่ใกล้กับปัจจุบันมากกว่าที่ห่างไกลออกไปในอดีต

วิธีการคาดคะเนความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

2. การหาค่าที่มีโอกาสเกิดหรือเป็นไปได้มากที่สุด (most likely) เป็นวิธีการหาค่าเหตุการณ์หรือคาดการณ์ค่าตัวแปรที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยอาศัยหลักวิชาทางสถิติ หาโอกาสความน่าจะเป็น (probability) มาใช้ในการหาค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่น่าจะเกิดได้มากที่สุดในอนาคต
3. การหาค่าคาดคะเนทางคณิตศาสตร์ (mathematical expectation) ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นข้อมูลที่ทราบโอกาสความน่าจะเป็นได้ สามารถเอาโอกาสความน่าจะเป็นมาถ่วงน้ำหนักเหตุการณ์แล้วนำไปหาค่าคาดคะเนทางคณิตศาสตร์

วิธีการวัดระดับความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

การทำธุรกิจเกษตรแต่ละธุรกิจนั้นอาจมีความเสี่ยงที่แตกต่างกันหากเกษตรกรตั้งมีการตัดสินใจที่จะเลือกทำธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งอาจต้องพิจารณาเลือกจากระดับความเสี่ยงในการทำธุรกิจซึ่งโดยปกติเกษตรกรจะเลือกทำธุรกิจที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าหรือที่มีระดับความเสี่ยงน้อยกว่านั่นเอง

การวัดความเปลี่ยนแปลงหรือหาค่าความเสี่ยงนั้นอาศัยหลักทางสถิติมาช่วยโดยดูจากตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. พิสัย(range) เป็นตัวชี้วัดระดับการแปรเปลี่ยนของเหตุการณ์หรือตัวแปรอย่างง่าย ๆ ดูจากค่าความแตกต่างสูงสุดกับค่าต่ำสุด
2. ความแปรปรวน(variance)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(standard deviation, SD) คือวิธีการวัดการกระจายของเหตุการณ์หรือตัวแปรที่มีการเปลี่ยนแปลงเสมอโดยอาศัยวิธีการทางสถิติ ถ้ามีความแปรปรวนน้อยสุดคือมีความเสี่ยงต่ำสุด
3. สัมประสิทธิ์การแปรปรวน(coefficient of variance)g\เป็นการวัดความแปรปรวนหรือส่วนเบี่ยงเบนของเหตุการณ์หรือตัวแปรเทียบกับค่าเฉลี่ยของเหตุการณ์หรือตัวแปรนั้นๆ โดยเอาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหารด้วยค่าเฉลี่ยของเหตุการณ์หรือตัวแปร

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในธุรกิจฟาร์ม

ผลกระทบที่เกษตรกรได้รับ

การทำธุรกิจของเกษตรกรจะได้รับผลกระทบจากความเสี่ยง
ส่งผลให้

1. ไม่กล้าที่จะตัดสินใจในการลงทุนใช้ปัจจัยการผลิต เพราะ ไม่
มั่นใจ กลัวความเสี่ยงรอบด้าน
2. ผลผลิตไม่แน่นอนควบคุมได้ยากเนื่องจากอิทธิพลการผัน
แปรธรรมชาติ
3. มีปัญหาต้นทุนการผลิตสูงเพราะผลผลิตไม่แน่นอนและมี
แนวโน้มตกต่ำถ้าปล่อยไปอย่างไรทิศทาง
4. เกษตรกรลังเลกับการลงทุนเพื่อขยายการผลิตเพราะมี
ความรู้สึกว่าเสี่ยงทุกๆด้านทุกๆเรื่องไป
5. เกษตรกรอาจจะขาดทุนล้มละลายเลิกอาชีพไปในที่สุด

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในธุรกิจฟาร์ม

วิธีการจัดการความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

1. การทำกิจการหลายชนิดในฟาร์ม (diversification)

2. การประกัน (insurance)

1. การประกันชีวิต (life insurance)
2. ประกันภัยทรัพย์สิน (property insurance)
3. ประกันภัยพืชผล (crop insurance)

3. ความยืดหยุ่นและคล่องตัวของกิจการฟาร์ม (flexibility)

1. ด้านเวลา (time flexibility) การเลือกพืชปลูกที่ไม่ใช้เวลามากจะยืดหยุ่นการคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนการทำธุรกิจ
2. ด้านต้นทุน (cost flexibility) ควบคุมต้นทุนคงที่ให้ต่ำ การร่วมกลุ่มการใช้ทรัพย์สินเช่นรถไถ รถเก็บเกี่ยว
3. ด้านผลผลิต (product flexibility) ปลูกพืชที่สามารถจำหน่ายได้หลายตลาด เช่นขายกินสด เข้าโรงงาน แปรรูป

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในธุรกิจฟาร์ม

วิธีการจัดการความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

4. ความสามารถในการชำระหนี้สินที่รับผิดชอบ(solvency) การบริหารกิจการให้มีระดับรายได้เพียงพอที่จะรองรับหนี้สินต้องรักษาอัตราส่วนทรัพย์สินต่อหนี้สิน
5. การรักษาสภาพคล่อง(liquidity)ทรัพย์สินหรือสิ่งของบางอย่างที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายโดยไม่มีการสูญเสียมูลค่าของมันไป รักษาเครดิตการกู้เงิน ถือทรัพย์สินในรูปแบบพันธบัตรเงินฝาก สำรองผลผลิตฟาร์มบางอย่างที่ขายเปลี่ยนมือได้เร็ว เช่น เป็ด ไก่ สุกรที่เลี้ยงไว้
6. เก็บสำรองปัจจัยการผลิต(reserved resources) เช่น ฟางแห้ง ไร่เลี้ยงสัตว์
7. การทำเกษตรพันธสัญญา(contractual agreement)

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในธุรกิจฟาร์ม

วิธีการจัดการความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

8. การจัดการด้านการผลิต (production management) เลือกใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การลงทุนการลดความเสี่ยงเช่นการขุดบ่อน้ำชลประทาน
9. การศึกษาหาความรู้ (education)
10. การเตรียมมาช่วยในการตัดสินใจและดำเนินธุรกิจฟาร์ม (backup management)
11. การปรับเป้าหมายการทำฟาร์มใหม่ (modification of goal) การกำหนดเป้าหมายต้องไม่ยากเกินกว่าที่จะทำและต้องยืดหยุ่นได้ดี เช่นภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ความต้องการสินค้าลดลง ควรปรับเป้าหมายลดลงให้สอดคล้องกับความเป็นจริง
12. การแทรกแซงจากรัฐ (governmental action)

คณะนวัตกรรมการจัดการเกษตร
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ที่นี่เราสร้างคนเกษตรคนนั้น
เป็นพนักงาน
ที่บริหารจัดการเป็น

เกษตรมั่งคั่งอุดม

